

รายงานการวิจัย เรื่อง “หุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชนในประเทศไทย”

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชนในประเทศไทย และเพื่อเป็นข้อมูลในการส่งเสริม ปรับปรุง และพัฒนาแนวทางการเป็นหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐและเอกชนในประเทศไทย โดยมีคำถามการวิจัย 2 ประเด็นคำถามคือ 1) หุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชนในประเทศไทยมีหรือไม่ และ 2) จะสามารถส่งเสริมหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชนในประเทศไทยได้อย่างไร ขอบเขตการศึกษาเน้นการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและภาคเอกชนในกลุ่มธุรกิจและอุตสาหกรรมเป็นหลัก เนื่องจากการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นระดับการศึกษาที่ภาคธุรกิจให้ความสำคัญไม่เท่ากับการอาชีวศึกษาหรืออุดมศึกษา แต่การสร้างความรู้ความเข้าใจ และทักษะด้านอาชีพควรส่งเสริมตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยไม่ต้องรอให้ถึงระดับอาชีวศึกษาหรืออุดมศึกษา วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้วิธีการวิจัยเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของทั้งประเทศไทยและต่างประเทศเป็นหลัก ร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 13 คน (ภาคเอกชน 4 คน และภาครัฐ 9 คน) เพื่อนำแนวคิดมาวิเคราะห์สังเคราะห์ และนำเสนอแนวทางในการส่งเสริมปรับปรุงและพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชนในประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบของหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชนในประเทศไทย ได้แก่ 1) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) อาทิ การก่อสร้างและซ่อมแซมอาคารเรียน การปรับสภาพภูมิทัศน์ของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การวางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และการสนับสนุนเทคโนโลยี เป็นต้น 2) เอกชนเป็นผู้ดำเนินการโรงเรียนของรัฐ (Private operation of public schools) การให้ภาคเอกชนเข้ามาบริหารจัดการสถานศึกษาของรัฐ โดยเน้นที่การพัฒนาเชิงวิชาชีพ อาทิ การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน การประเมินตัวผู้เรียนและสถานศึกษา ตลอดจนสนับสนุนการเรียนรู้อื่นๆ 3) การเพิ่มขีดสมรรถนะ (Capacity Building) อาทิ คุปองวิชาการเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โครงการสนับสนุนของธนาคารกรุงไทย เป็นต้น 4) คุปองและเงินอุดหนุน (Vouchers and subsidies) อาทิ โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ที่ให้ทุนการศึกษา เป็นต้น

2. แนวทางการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชนในประเทศไทย ควรประกอบขึ้นจากการทำงานของ 3 องค์ประกอบสำคัญ คือ 1) ภาครัฐ มีหน้าที่ในการกำกับและวางระบบต่างๆ ให้เกิดการส่งเสริมและทำให้เกิดความคล่องตัวของความเป็นหุ้นส่วนการศึกษา เช่น มาตรการลดหย่อนภาษี การวางระบบเพื่ออำนวยความสะดวกและความคล่องตัวให้แก่ภาคเอกชนในการร่วมลงทุน 2) หน่วยประสาน มีหน้าที่ในการประสานการดำเนินการ อาทิ การสร้างความเข้าใจ การประชาสัมพันธ์ การประสานความต้องการ เป็นต้น 3) ภาคเอกชน มีหน้าที่ในการสนับสนุนทรัพยากรทั้งการเงิน กำลังคน และกำลังสมอง การส่งบุคลากรลงพื้นที่และนำความรู้และทักษะเฉพาะด้านความเชี่ยวชาญของธุรกิจก็จะสามารถส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคน เศรษฐกิจและสังคมต่อไปได้

คำสำคัญ

หุ้นส่วนการศึกษา

ความเป็นมา/หลักการและเหตุผล

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังที่ได้กำหนดไว้ว่า “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ดังนั้นประชาชนทุกคน ตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตควรได้มีโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการ

พัฒนาประเทศให้มีความมั่นคงและมีความพร้อมในการแข่งขัน และนำไปสู่เสถียรภาพและประโยชน์สุขของประเทศ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจและสังคมโลก แต่กว่า 15 ปีแล้ว ประเทศไทยยังไม่สามารถสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาได้ และความเหลื่อมล้ำทางการศึกษายังคงปรากฏอยู่ ประชาชนไทยยังไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพได้ทุกคน ดังเจตนารมณ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2558 จึงได้กำหนดชัดเจนถึงการพัฒนาและการปฏิรูปการศึกษาที่จะต้องยึดหลักการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และความต้องการของทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อเน้นความเสมอภาคในการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เนื่องจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียวไม่สามารถที่จะจัดการเรื่องดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วทันต่อสังคมพลวัตที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ การเร่งขยายบทบาทของภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในระบบการศึกษาจึงเป็นนโยบายเร่งด่วนที่รัฐบาลให้ความสำคัญ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชน และได้ทำการศึกษาวิจัยความเป็นหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชนในประเทศไทย เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาแนวทางความเป็นหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชนในประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อสังเคราะห์รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชนในประเทศไทย
- 2) เพื่อเป็นข้อมูลในการส่งเสริม ปรับปรุง และพัฒนาแนวทางความเป็นหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐและเอกชนในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และภาคเอกชนในกลุ่มธุรกิจและอุตสาหกรรม

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา/ที่เกี่ยวข้อง

-

วิธีการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของทั้งประเทศไทยและต่างประเทศเป็นหลัก ร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 13 คน (ภาคเอกชน 4 คน และภาครัฐ 9 คน) เพื่อนำแนวคิดมาวิเคราะห์สังเคราะห์ และนำเสนอแนวทางในการส่งเสริมปรับปรุงและพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชนในประเทศไทย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบของหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชนในประเทศไทย ได้แก่ 1) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) อาทิ การก่อสร้างและซ่อมแซมอาคารเรียน การปรับสภาพภูมิทัศน์ของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การวางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และการสนับสนุนเทคโนโลยี เป็นต้น 2) เอกชนเป็นผู้ดำเนินการโรงเรียนของรัฐ (Private operation of public schools) การให้ภาคเอกชนเข้ามาบริหารจัดการสถานศึกษาของรัฐ โดยเน้นที่การพัฒนาเชิงวิชาชีพ อาทิ การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน การประเมินตัวผู้เรียนและสถานศึกษา ตลอดจนสนับสนุนการเรียนรู้อื่นๆ 3) การเพิ่มขีดสมรรถนะ (Capacity Building) อาทิ คุปองวิชาการเพื่อพัฒนา

ครูและบุคลากรทางการศึกษา โครงการสนับสนุนของธนาคารกรุงไทย เป็นต้น 4) คุปองและเงินอุดหนุน (Vouchers and subsidies) อาทิ โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ที่ให้ทุนการศึกษา เป็นต้น

2. แนวทางการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชนในประเทศไทย ควรประกอบขึ้นจากการทำงานของ 3 องค์ประกอบสำคัญ คือ 1) ภาครัฐ มีหน้าที่ในการกำกับและวางระบบต่างๆ ให้เกิดการส่งเสริมและทำให้เกิดความคล่องตัวของความเป็นหุ้นส่วนการศึกษา เช่น มาตรการลดหย่อนภาษี การวางระบบเพื่ออำนวยความสะดวกและความคล่องตัวให้แก่ภาคเอกชนในการร่วมลงทุน 2) หน่วยประสาน มีหน้าที่ในการประสานการดำเนินการ อาทิ การสร้างความเข้าใจ การประชาสัมพันธ์ การประสานความต้องการ เป็นต้น 3) ภาคเอกชน มีหน้าที่ในการสนับสนุนทรัพยากรทั้งการเงิน กำลังคน และกำลังสมอง การส่งบุคลากรลงพื้นที่และนำความรู้และทักษะเฉพาะด้านความเชี่ยวชาญของธุรกิจก็จะสามารถส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคน เศรษฐกิจและสังคมต่อไปได้

อภิปรายผล

หุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชนในประเทศไทยไม่ใช่เรื่องใหม่ เพียงแต่ “หุ้นส่วน” ที่มีอยู่เดิมยังไม่สมบูรณ์ อาจเนื่องด้วยปัจจัยทางกฎหมาย ความไม่ชัดเจนของเป้าหมายการศึกษา การยึดติดต่ออำนาจการบริหารจัดการ หรือการขาดระบบที่เอื้อต่อให้เกิดความเป็นหุ้นส่วนที่ยั่งยืน ถึงเวลาแล้วที่ “ทุกคน” และทุกฝ่ายจะหันมาหากัน ร่วมกันพัฒนาการศึกษา โดยไม่โยนความผิดให้กับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเพราะการศึกษาเป็นของทุกคน

ข้อเสนอแนะ

หุ้นส่วนการศึกษาไม่ใช่เพียงมีความร่วมมือกันเท่านั้น หากแต่ต้องส่งผลให้เกิดการแข่งขันด้วย เป็น “การแข่งขันแบบมีส่วนร่วม” เพื่อส่งเสริมกลไกการตลาดให้มีการแข่งขันการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามต้นทุนที่เหมาะสม